Tryghedsmåling 2021

Klimatruslen og borgerne

Af Jacob Andersen, Jørgen Goul Andersen og Anders Hede

TrygFonden

© Copyright TrygFonden smba

Udgiver: TrygFonden smba
Redaktion: Dansk Kommunikation ApS.
Design: Morten Petersen, ReflektDesign

TrygFonden smba
(TryghedsGruppen smba)
Hummeltoftevej 49
DK-2830 Virum

www.tryghed.dk

Indholdsfortegnelse

Indledning 4

Kapitel 1 6

Problembevidstheden
Næsten alle er enige om, at klimaforandringerne er en udfordring, men hvor mange følger Greta Thunberg hele vejen?

Kapitel 2 12

Forbeholdene
Hvordan skal klimaudfordringen vægtes over for erhvervsmæssige og sociale hensyn?

Kapitel 3 16

Klimaomstillingsparathed
For nogle ligner klimaomstillingen endnu en økonomisk bekymring.

Kapitel 4 19

Befolkningens offervilje
Vi vil gerne bidrage, når andre også gør, men offerviljen er betinget.

Kapitel 5 23

Sammenfatning og perspektiver
Fair byrdefordeling er det vigtigste folkekrav til klimaomstillingen, men ikke det eneste.

Bilag 1 27

Tekstboks 28

Om denne undersøgelse

Indledning

Ødelæggende klimaforandringer er en af danskernes mest udbredte bekymringer for fremtiden. I Valgundersøgelsen 2019 erklærede 70 pct. af vælgerne sig enige i, at "Klimaet er vor tids største udfordring"[1]. I Tryghedsmålingen, der blev gennemført hen over sommeren 2019, nåede andelen af bekymrede for global opvarmning ligeledes op på astronomiske 69 pct. Klimabekymringen blegnede noget, da pandemien ramte landet i marts året efter[2]. Men da Tryghedsmålingen i marts 2021 bad svarpersonerne om at prioritere hovedopgaverne for vores politikere, lå klimaet kun en smule lavere end bekæmpelse af Covid19 og genopretning af samfundsøkonomien[3].

Men selvfølgelig har befolkningen også mange andre bekymringer. Nogle af dem handler om klimaet på en anden måde. Som bekendt har Folketinget med bredt flertal besluttet, at Danmark skal mindske CO2-udslippet med 70 pct. i 2030. Det vil koste penge, som nogen skal betale, og det kan også føre til ændringer af dagligdagen, der sagtens kan bekymre.

Tryghedsmålingerne forsøger at kortlægge, hvordan utryghed og bekymring udvikler sig i befolkningen, og også hvordan borgerne ser på mulighederne for at afhjælpe utryghed. Det er med andre ord ikke de positive muligheder for natur eller økonomi, der er i fokus her. Klimabekymringerne er ydermere praktisk vigtige af mindst to grunde: en bred forståelse af sagens alvor i befolkningen gør det lettere at gennemføre opbruddet fra fossiløkonomien. Det gør det også lettere at tage højde for nogle af de nære bekymringer ved selve klimaomstillingen – så de virkelig store bekymringer ikke drukner i et hav af småbekymringer.

Teksten bygger på svar fra Tryghedsmåling 2021, der udkommer senere på efteråret. Undersøgelsen blev foretaget af YouGov for TrygFonden i juni og juli og bygger på svar fra 5.391 repræsentativt udvalgte svarpersoner. Resultaterne offentliggøres her for første gang. Se mere om selve undersøgelsen side 28.

Undersøgelsen blev foretaget før de voldsomme oversvømmelser, der kostede et trecifret antal døde i Tyskland og Belgien. Det er tænkeligt, at bl.a. denne katastrofe tæt på Danmarks grænser kan have øget den folkelige bekymring, men det ved vi ikke.

---

1 Johannes Andersen og Kasper Møller Hansen. Klimavalget s. 215. DJØFs forlag

2 Tendensen ses i alle undersøgelser, I Concitos "Klimabarometeret 2020" er andelen, der finder klimaproblemet alvorligt f.eks. reduceret fra 46 til 38 sammenlignet med den forrige måling i 2018. Hertil kommer dog 48 pct., der fandt "klimaproblemet" i nogen grad alvorligt. Sammenlagt var de to svarkategorier næsten uændret sammenlignet med tidligere undersøgelser i 2016 og 2018, Klimabarometeret 2020 s. 23. https://concito.dk/udgivelser/klimabarometeret-2020

3 Billedet stemmer også med EU-Kommissionens Eurobarometerundersøgelse fra april 2021. Her opfattede danskerne sundhed og økonomi som de største udfordringer for Danmark med klima på en tredjeplads. Klima og miljø blev opfattet som de største udfordringer til EU (i et spørgsmål, hvor svarpersonerne måtte prioritere to emner).

I det følgende fremlægges først befolkningens syn på konsekvenserne af global opvarmning – med de nuancer og divergenser, der findes i den danske befolkning. Det følgende afsnit ser på nogle af de men'er, som risikerer at sinke klimaindsatsen. Hvor store er de og hvad betyder de for holdningerne i befolkningen som helhed? Hvor mange følger Greta Thunberg hele vejen? Hvor stor en andel er hardcore klimabenægtere? Og hvad tænker det store flertal midt i mellem?

1. Problembevidstheden

I undersøgelsen har vi stillet to spørgsmål, der skal give os et indtryk af, hvor alvorligt svarpersonerne ser på klimaændringerne: svarpersonerne bliver spurgt, hvor enige de er i at "Store dele af Jorden kan blive ubeboelig, hvis vi ikke får løst klimaproblemet," og at "De kommende generationer får det meget sværere end vi har haft, hvis vi ikke får løst klimaproblemet."

Spørgsmålene repræsenterer scenarier, der drøftes med alvor i den videnskabelige debat[4]. Men formuleringen er spidset til for at teste, hvor mange der vil skrive under på de stærkt alarmerende påstande: er man nu også *helt* enig i *at store dele* af Jorden kan ødelægges af klimaændringer – og er man tilsvarende *helt* enig i at de kommende generationer får det *meget* sværere. Hvis ikke kan man nøjes med at erklære sig almindeligt enig i de to – eller måske bare den ene – formulering.

Hvis klimaproblemet var ved at blive løst, gav det mindre grund til bekymring. Svarpersonerne bliver derfor også spurgt, om de har tiltro til at klimakrisen vil blive løst internationalt, og om de er tilfredse med Folketingets indsats.
Svarfordelingen på de fire spørgsmål ses i Figur 1.

Figur 1 – Klimatruslen

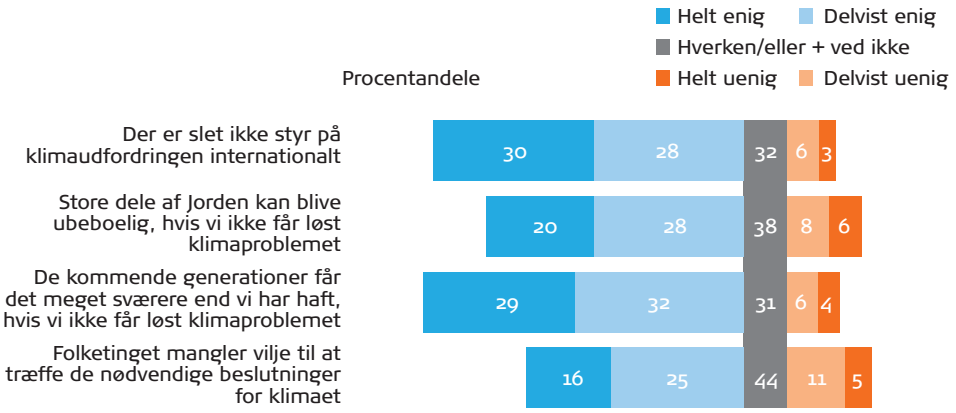

Spørgsmål: Hvor enig eller uenig er du i ... (se figuren.) NB: Tallene er lagt sammen af to enslydende spørgebatterier, anbragt forskellige steder i spørgeskemaet. Antal svar: 5391
Kilde: YouGov for Tryghedsmålingen. 11 juni - 19. juli 2021

4 Se f.eks. Future of the Human Climate Niche. Chi Xu, Timothy A. Kohler, Timothy M. Lenton, Jens-Christian Svenning, and Marten Scheffer i PNAS (Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America) https://www.pnas.org/content/117/21/11350

Over 60 pct. ser en større eller mindre risiko for vores efterkommere og kun en ud af ti afviser denne forudsigelse helt eller delvist[5]. En lille tredjedel har ikke taget stilling eller svaret ved ikke. Ca. hver anden er mere eller mindre overbevist om, at vi står over for en trussel i globalt format. Det er et stort mindretal ikke afklaret om, mens kun en af syv erklærer sig direkte uenige. Kun i alt 9 pct. kan øjne internationale løsninger, og kun 16 pct. er helt enige i, at Folketinget er parat til at gøre det nødvendige.

Det kan være et problem i undersøgelser som denne, at det kan opleves som en given ting, hvad man *burde* mene – så nogle svarer sådan, uanset om de rent faktisk mener det eller ej. Et tilsvarende spørgeteknisk problem ligger i spørgsmålenes rækkefølge: vil man være bekendt at beklage sig over at undvære bøfferne, hvis man et øjeblik forinden er gået med til, at Jordens fremtid er på spil?

Vi har forsøgt at undgå det første problem ved at blande spørgsmål som de ovenstående med andre spørgsmål, der tydeligt anerkender, at klimaomstillingen er et problem for nogen. Vi har forsøgt at imødegå det sidste problem ved at stille spørgsmålene ovenfor tidligt i skemaet til halvdelen af svarpersonerne, mens den anden halvdel fik spørgsmålene sidst i undersøgelsen. Svarfordelingen var dog omtrent den samme svar i de to grupper[6]. De er derfor lagt sammen i figuren ovenfor.

Det tyder på, at problembevidstheden hos mange mennesker er velkonsolideret. Der ses også en meget tydelig tendens til sammenhæng mellem svarene indbyrdes: er man enig i, at større dele af Jorden kan blive ubeboelig, er man med meget stor sandsynlighed også nervøs for fremtidige generationer og utålmodig med både de internationale klimaforhandlinger og de hjemlige politikere.

Det sidste er mest udpræget tilfældet hos Alternativets vælgere, men også hos dem, der støtter regeringens støttepartier. Hos Enhedslistens, SF's og de radikale vælgere klager mellem halvdelen og to tredjedele over Folketingets tempo. Det samme er tilfældet med knap 40 pct. af Venstre og Konservatives vælgere og ca. hver tredje socialdemokrat[7]. Utilfredsheden er dog mærkbart mindre end omkring sidste folketingsvalg[8].

---

5 "Ansvaret over for kommende generationer" er også den grund som flest nævner i Concitos klimabarometer, når de bliver bedt om at nævne de tre tungest vejende grunde til, at vi i Danmark skal gøre en indsats mod klimaforandringer. I årene 2016, 2018 og 2020 er denne grund blevet nævnt mellem 76 og 80 pct. af svarpersonerne.

6 Hansen og Stubager har i Valgundersøgelsen gennemført et beslægtet forsøg, med samme resultat. Se Klimavalget s. 215ff,

7 V- og K-vælgerne i vores undersøgelse er generelt mere kritiske over for de politiske resultater end regeringspartiets vælgere, hvor kritikken generelt har været sparsom under Corona-undtagelsestilstanden (Tryghedsmåling 2021). Det er i øvrigt ikke sikkert, at de borgerlige vælgere og venstrefløjsvælgerne tænker på det samme, når de efterlyser politisk vilje til at træffe de nødvendige beslutninger. En del borgerlige vælgere håber måske på atomkraft, mens vælgere på venstrefløjen håber på stærke indgreb mod landbrug og biltrafik.

8 I Tryghedsmålingen 2019 gav 53 pct. udtryk for deres bekymring for, at "politikerne er for langsomme med at mindske Danmarks udslip af CO_2".

Homogen klimabekymring

Man kan godt få det indtryk af debatten, at klimaet især er topprioritet for unge, kvinder og for storbyens folk. Det er ikke helt usandt, men det er sandheder med store modifikationer.

Vi har omregnet svarene på de fire spørgsmål til indekstal, hvor 0 står for ingen klimabekymring, mens dem der svarer maksimalt klimabekymret på alle spørgsmål i figuren får 100 bekymringspoint. Derefter er der beregnet et gennemsnitsscore for forskellige grupper.

For mændene under ét er gennemsnittet 64, mens gennemsnitsscoren er 68 for kvinderne. Blandt aldersgrupperne findes den største forskel mellem de +66-årige med en score på 64 og 20-29-årige, der scorer 69. Sammenlignes kun aldersgrupperne op til 40, er forskellene lidt større, men stadig så små, at vi kan spare detaljerne.

Billedet kan nuanceres lidt. Der er lidt flere kvinder end mænd, der er meget klimabekymrede. Det er dog i den modsatte ende af skalaen, man finder den markante forskel. Mens 7 pct. af mændene hører til i den mindst klimabekymrede del af befolkningen, gælder det kun for 2 pct. af kvinderne. Næsten 80 pct. af de allermindst klimabekymrede er mænd. Godt 6 ud af 10 af de mindst bekymrede har passeret de 60.

Det ser ikke ud til at spille nogen større rolle, hvilken del af landet man bor i, eller om det er på landet eller i byen. Ej heller om man har større eller mindre indkomster: scoren ligger i alle jobkategorier mellem 60 og 70. Opdeles befolkningen efter stillingsgruppe, ser billedet således ud:

Figur 2 – Klimabekymring og jobkategori

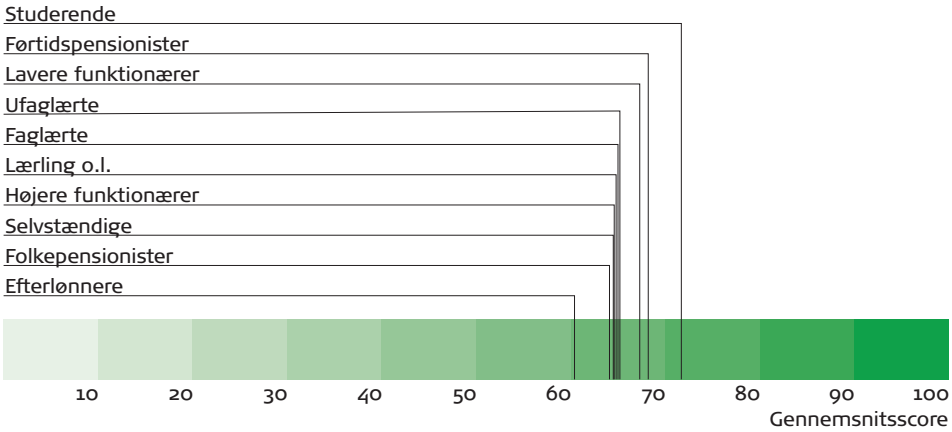

Svarene fra Figur 1 er omregnet til indekstal mellem 1 og 100 efter, hvor enige de er i spørgsmålet. Derefter er gennemsnittet beregnet for alle grupper af beskæftigede. Jo grønnere, jo mere bekymret for klimaet. Her vises kun dem, der udgør mere end 100 i stikprøven. Antal svarpersoner: 4905. Gruppen af selvstændige inkluderer medhjælpende ægtefæller.

Lavest er efterlønnerne med en score på 60, mens de studerende når 72. Alle de større sociodemografiske befolkningsgrupper er med andre ord forholdsvis klimabekymrede. Lidt mere variation ses, når vi deler befolkningen op i vælgergrupper.

Figur 3 – Klimabekymring og politisk holdning

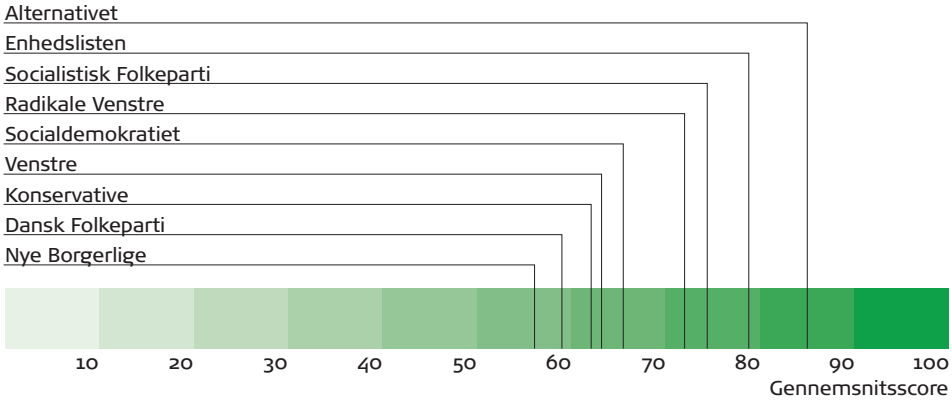

Figurforklaring: se Figur 2. Vælgere, fordelt efter deres stemmeafgivning ved Folketingsvalget (kun vælgerandele, der udgør mere end 100 i stikprøven.) Antal svarpersoner: 4905.

Alternativets vælgere scorer grønnest med 85, mens Nye Borgerliges vælgere når op på 56 bekymringspoint. Det socialdemokratiske vælgerkorps er placeret mellem yderpukterne med en bekymringsscore på 66 ud af de 100 mulige[9].

En tredje faktor bag klimabekymring – ud over stilling og politisk ståsted – kunne være oplevelsen af personlig risiko. I Danmark kunne det navnlig tænkes at være tilfældet hos personer, der ofte rammes af oversvømmelse og andet ekstremt vejr.

I Tryghedsmålingen spørges der til, hvor trygge eller utrygge de for tiden er for "...at klimaforandringer kan gøre det svært at bo hvor vi bor".

6 pct. svarer, at de for tiden er *meget* utrygge og yderligere 12 pct. at de er *noget* utrygge på dette punkt. Dybere analyser tyder på, at der faktisk er en sammenhæng: føler man sig meget udsat, svarer man også mere klimabekymret på de mere overordnede spørgsmål i Figur 1.

Det er dog svært at måle hvor stærk effekten er. Spørgsmålet hører til dem, hvor det svært at skelne mellem årsag og virkning: bliver man klimabekymret af at føle sig udsat, eller føler man sig oftere udsat, når man er meget klimabekymret og optaget

9 Valgundersøgelsen når med lidt andre klimaspørgsmål og en beslægtet metode frem til næsten samme resultat for valget i juni 2019. Klimabevidstheden var ikke bare et ungdoms- eller storbyfænomen. Der var ikke de store demografiske forskelle. Valgundersøgelsen fandt lidt større forskelle mellem partiernes vælgergrupper, selvom klimabekymringen også voksede kraftigt blandt de blå partiers vælgere i valgkampens sidste uger.

af problemet?[10] Måske vender pilen begge veje. Det er i øvrigt også et spørgsmål, som nogle kan have ændret syn på efter sommerens katastrofale oversvømmelser i Rhinlandet m.m.

Sammenfatter vi, ser fordelingen i hele befolkningen ud som i Figur 4[11]:

Figur 4 – Mere og mindre klimabekymrede

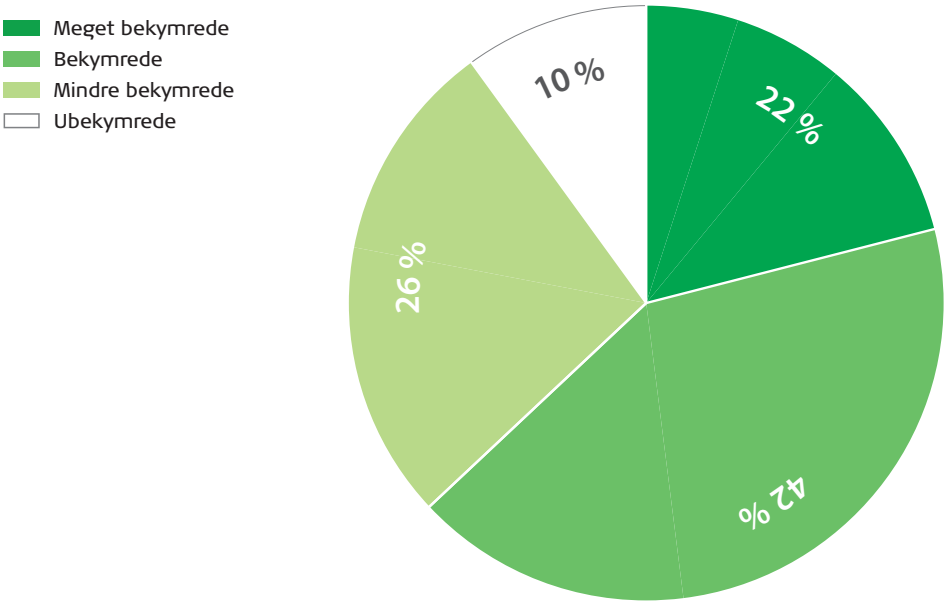

Opdelingen bygger på spørgsmålene i Figur 1. Om selve opdelingen se note 11. Jo grønnere, jo mere bekymret for klimaet.
Antal svarpersoner: 4905.

10 Den grønne tænketank Concito har stillet følgende spørgsmål med nogle års mellemrum: *Hvor bekymret er du for, at klimaforandringerne vil være til skade for dig personligt i din levetid*". Det fandt 45 pct. i 2020, heraf var 13 pct. meget bekymrede. Blandt de yngste er bekymringsandelen på 69 pct. og hver fjerde er meget bekymret. Det sidste er bemærkelsesværdigt, men formuleringen "kan være til skade for dig" kan betyde mange ting og repræsentere forskellige grader af alvor. Og også her er det svært at afgøre om svaret er en årsag til eller snarere en følge af et mere generelt engagement i klimaet. Se: https://concito.dk/udgivelser/klimabarometeret-2020

11 Opdelingen er sket på basis af et additivt indeks af svarene på de fire bekymringsspørgsmål i Figur 1. De fire spørgsmål har hver fem svarmuligheder (hvis man ikke skelner mellem svaret hverken-eller og ved ikke), dvs. 20 svarmuligheder i alt. Er man helt enig i alle fire spørgsmål er man i beregningen tildelt værdien 4 point, er man helt enig i tre spørgsmål og delvis enig i et får man værdien 5 point, og er man helt uenig i alle spørgsmål får man således værdien 20 point. De **mørkegrønne** i figuren har værdier på mellem 4 og 6 (dvs. de helt enige i mindst to og delvis enige i højst to af spørgsmålene). De **grønne** har værdier mellem 7 og 10. De **lysegrønne** har værdier mellem 11 og 13 point, mens de hvide har mellem 14 og 20 point. Der svarer til, at de som minimum er uenige i 3 spørgsmål og svarer ved ikke eller hverken-eller på det fjerde spørgsmål. Svarpersoner, der har svaret ved ikke til mere end to af de fire spørgsmål er taget ud af beregningen.

En sammenfattende tolkning kunne lyde: For ca. hver femte er klimaforandringer blevet den helt dominerende bekymring (hvis man ser bort fra evt. private bekymringer). For ca. dobbelt så mange er klimatruslen noget, vi ikke kan ignorere, men som ikke automatisk overtrumfer alle andre verdens- eller samfundsproblemer. For ca. hver fjerde er klimaforandringer nok et reelt problem, men også et fjernt fænomen, som de næppe bruger særlig mange kræfter på. Og for ca. hver tiende findes klimaproblemet i virkeligheden ikke.

Tolkningen passer godt sammen med det vi kan se i andre data i undersøgelsen, som fremlægges i de følgende afsnit, og ingen strider mod, hvad vi kan fastslå ud fra andre undersøgelser. Men vi angiver dem med vilje som cirkatal og størrelsesordener. Dels er de afhængige af de spørgsmål vi har stillet[12] og de afgræsninger vi har brugt. Dels er der – som vi bl.a så perioden mellem toppunktet i sommmeren 2019 og målingerne i starten af pandemien – en vis bevægelse mellem grupperne.

12 Spørgsmålene bag Figur 1 er muligvis lidt "for lette" at være enige i. Et tilsvarende validitetsproblem gælder i øvrigt for de øvrige undersøgelser, der refereres her, herunder Valgundersøgelsen og Concitos Klimabarometer.

2. Forbeholdene

Vi slog indledningsvis fast, at klimaforandringerne er en de mest udbredte fremtidsbekymringer i Danmark. Men som den ovenstående analyse viser, er der – for flertallet – stadig tale om en moderat bekymring. I det følgende ser vi på faktorer, der modererer klimabekymringen.

Der findes en række argumenter i klimadebatten, der på forskellig vis relativerer – nogen vil sige bagatelliserer – klimabekymringen. De siges ikke altid direkte eller særlig højt, så en første opgave er at sætte acceptable ord på, så de kan udtrykke noget, som mange tænker i deres stille sind.

Det er ikke svært med Tryghedsmålingens to spørgsmål om, hvordan regningen for klimaomstillingen bør fordeles (se Figur 5). Svarpersonerne skal tage stilling til følgende udsagn: "Udgifter til at nå Danmarks klimamål må ikke gå ud over velfærden for dem, der har mindst." og "Folk med almindelige indkomster skal ikke betale højere skatter og afgifter for at nå Danmarks klimamål."

Flertallet erklærer sig her enig i, at klimaregningen ikke skal betales af de fattigste, og her er det da også 40 pct., der er *helt* enige. Yderligere 24 pct. er almindeligt enige i, at der kan være et hensyn til de ringest stillede, når regningen skal fordeles.

Mere overraskende er måske, at en tilsvarende andel også finder at folk med almindelige indkomster bør friholdes – i hvert fald for at bidrage mere via skatter og afgifter. Svaret vidner nok til dels om usikkerheden om klimaregningens størrelse (som først kendes, når klimaløsningerne er valgt og implementeret).

Det er dog også klart, at en del af befolkningen gør sig klar til fordelingskamp – og siger nej til skat på deres flyrejser og røde bøffer.

Det ses mest markant i spørgsmålet om at fritage de svageste for nye klimaudgifter. Her er der fuld opbakning fra mere end halvdelen af svarpersonerne med en personlig indkomst mellem 150.000 og 250.000. I grupperne med højere personlige indkomster nøjes flere med at være delvis enige og en del flere er helt uenige. Blandt dem, der tjener over en million årligt er der stadig er flertal af helt og delvis enige, der vil friholde de laveste indkomster.

På spørgsmålet om også almindelige indkomster skal friholdes, er dette mønster langt svagere og statistisk insignifikant. Som ekstremt eksempel kan nævnes, at kun

29 pct. af indkomsterne under 100.000 kr. er helt enige i,[13] at de almindelige indkomster skal gå fri, mens 42 pct. af dem der personligt tjener over millionen siger det samme.

Det sidste vidner (som svarfordelingen generelt) om den retoriske appel, som hensynet til de fattigste og "almindelige folk" har i denne debat. Svarfordelingen havde antageligt været en anden, hvis spørgsmålet eksempelvis havde lydt: "Selvom de stærkeste skuldre skal bære de største byrder, er vi alle nødt til at bidrage økonomisk til stoppe klimakatastrofen."

Figur 5 – Men'erne

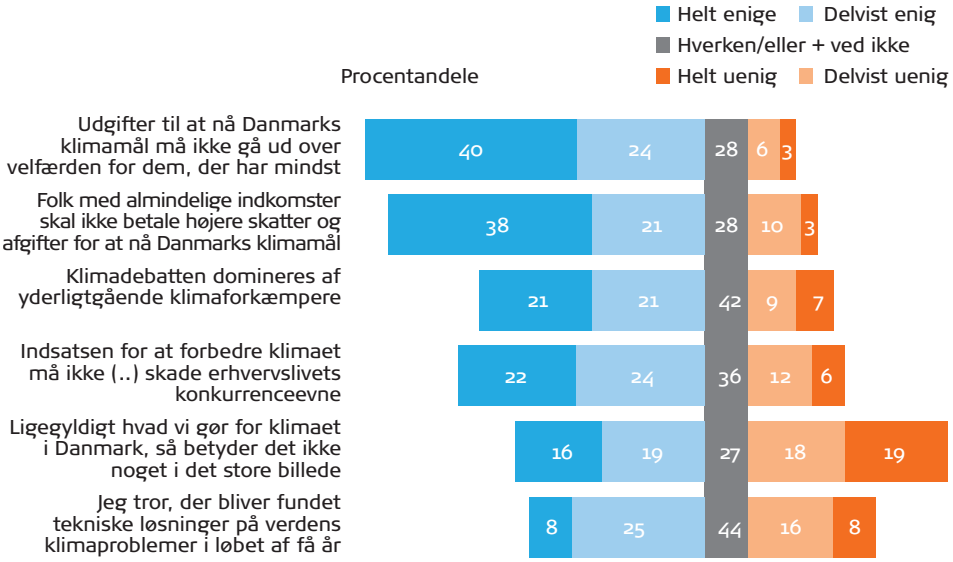

Spørgsmål: Hvor enig eller uenig er du i følgende... (se formuleringerne i figuren.) Svar: Helt enig, delvist enig ...
Antal svar: 5391
Kilde: YouGov for Tryghedsmålingen. 11 juni - 19. juli 2021

Flertallet i befolkningen mener ikke, at "klimadebatten domineres af yderligtgående klimaforkæmpere". Det var en lignende holdning, som Pia Kjærsgaard gav offentligt udtryk for med sit udfald mod "klimatosserne" efter valget – indtil hun måtte strække våben til den politiske korrekthed anno 2019. Derfor er det måske heller ikke så underligt, at vi finder en understrøm i befolkningen, der har svært ved at identificere sig med tidens klimaaktivistiske lingo. Det er mere bemærkelsesværdigt, at synspunktet deles af mere eller mindre fire ud af ti, og at ikke en gang de allermest klimabekymrede er helt uenige, uanset om de er utilfredse med situationen eller ej. Måske er de ikke så utilfredse med situationen.

13 En forklaring er, at her findes mange klimabekymrede studerende med gode økonomiske fremtidsudsigter.

Det er der tydeligvis andre der er. Vi har et andet sted i Tryghedsmålingen afdækket hvilke emner i samfundsdebatten, som svarpersonerne finder henholdsvis over- henholdsvis undereksponerede i medierne. Her finder vi en ganske klar statistisk sammenhæng mellem dem, der finder at medierne bruger for meget plads på klimaet, og dem, der synes at debatten domineres af yderligtgående klimaforkæmpere. Hvis man betoner, at erhvervslivet skal kunne klare sig i den store klimaomstilling eller synes, at Danmarks indsats er ligegyldig i det store klimaregnskab, er der også en vis sandsynlighed for, at man finder mediedækningen af klimaet overdrevet.

Spørgsmålet om hensynet til erhvervslivet er også let at være enig i, når det formuleres som her. Det er da også tæt på hver anden, der opfatter samfundsøkonomi og job som argumenter, der må tages hensyn til uanset klimakrisen. Kun seks pct. blæser helt på dette. Alt i alt hælder ca. hver femte til, at erhvervslivet må affinde sig med klimaudgifter, mens en lignende andel – men altså heller ikke flere – sætter vækst og arbejdspladser højest. At jobbekymringen trods alt ikke er større, kan bl.a. hænge sammen med opsvinget, flaskehalse på arbejdsmarkedet og efterhånden tre årtiers overskud på betalingsbalancen. En anden forklaring kan være den udbredte tiltro til, at klimaomstillingen vil føre til nye job. I alt 37 pct. i undersøgelsen er helt eller delvis enige i at der er mange job i denne grønne omstilling…

At Danmarks indsats for klimaet slet ikke skulle spille en rolle globalt, får man langt fra flertallet af svarpersonerne med på. Det er dog ca. hver tredje, der er delvis enige og 16 pct. der er helt enige her. Der er ligeledes en tredjedel, der er uenige. Eller også mener de, at man – af etiske, nationale og/eller kommercielle grunde – ikke skal stille spørgsmålet sådan op.

Ca. en tredjedel tror, at der i løbet af få år vil komme tekniske løsninger på klimaproblemet. Det er dog kun hver tolvte, der er helt enig. Især blandt de + 66-årige findes der forholdsvis mange "teknologioptimister", herunder også nogle der mener, at det politiske system og klimaforkæmperne har alt for travlt. For miljø- og klimabevægelserne er det omvendt en identitetsmarkør at lægge luft til "teknologiske fiks", som kan sløre behovet for en grønnere livsform.

I det hele taget svæver vores synspunkter sjældent fuldkommen frit. De hænger sammen med hinanden og med andre synspunkter i et mere eller mindre individuelt væv. Ser vi på hvilke af synspunkterne, der hænger statistisk sammen[14], kan vi udskille tre dimensioner:

Det første er præget af stor eller meget stor klimabekymring (målt på den måde, vi gjorde i afsnit 1). Her er udbredt tillid til, at omstillingen skaber job, og at befolknin-

14 Analysen er en såkaldt faktoranalyse. Se de præcise korrelationer i i bilag 1.

gen gerne vil bidrage. Der er også ret bred modvilje mod, at de svageste skal betale, men ikke mod at folk med almindelige indkomster skal bidrage til regningen. Det er ikke så sandsynligt, at personer med dette tankemønster finder Danmarks klimaindsats ligegyldig for det globale problem eller regner med at klimaudfordringen bare kan klares med ny teknologi.

Det andet tankemønster er især kendetegnet ved sin modvilje mod klimapolitikken og dens omkostninger, herunder utilfredshed med, at menigmand skal betale højere skatter, at klimaudgifter går ud over velfærden og at erhvervslivet mister konkurrenceevne. Personer, der deler dette tankesæt synes ofte, at debatten domineres af yderligtgående klimaforkæmpere og at det er ligegyldigt hvad vi gør i lille Danmark.

Det tredje mønster er det teknologioptimistiske. Ud over at se fremtidig teknologi som svaret på klimaudfordringen, er der også stor tiltro til jobmuligheder i den grønne omstilling (og i øvrigt en tiltro til, at folk flest gerne vil bidrage til omstillingen). Personer med dette tankemønster er nogenlunde lige så klimabekymrede som gennemsnittet. Uanset hvor påtrængende, man oplever klimaforandringen, er det muligt at se muligheder i den grønne omstilling.

3. Klimaomstillings-parathed

De forbehold for klimaomstillingen, der blev rapporteret i det forrige afsnit, er alle sammen formuleret som generelle samfundsbekymringer. De lægger op til, at svarpersonen svarer *som samfundsborger*, ikke som privatperson.

Der er dog også nogen, der kan frygte at komme i klemme personligt, når klimaomstillingen for alvor når til landbrug og transport, og når regningen for omlægning af energiproduktionen skal skrives ud. Meningen med spørgsmålene bag Figur 6 er at måle disse former for modvilje. Figur 6 viser hvor store problemer de nævnte er for alle vores svarpersoner i gennemsnit.

Figur 6 – Prisen for omstilling

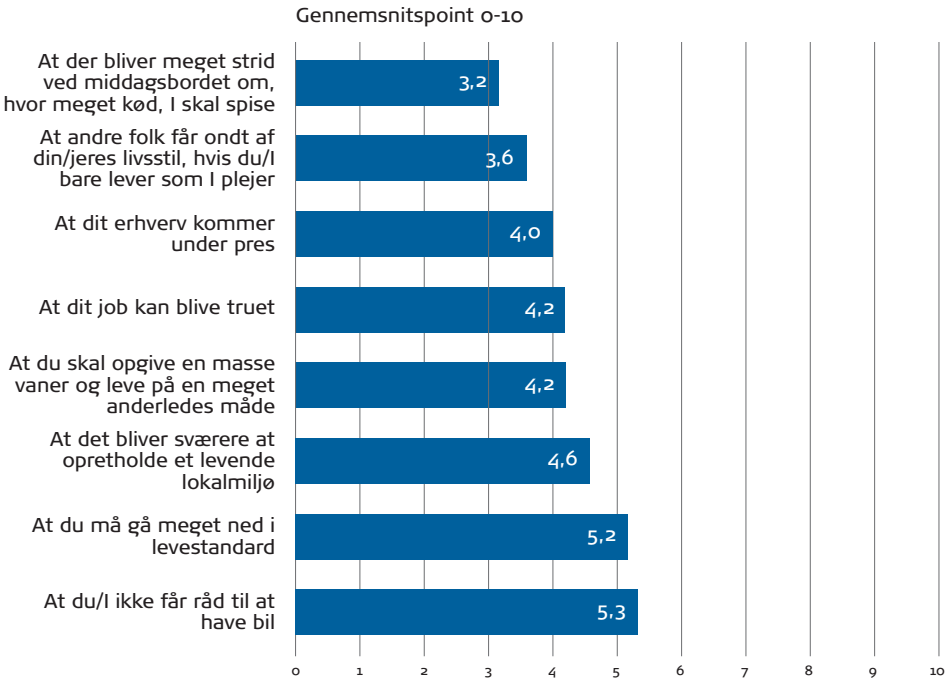

Spørgsmål: Danmarks klimapolitik kan give negative bivirkninger for nogle mennesker. Angiv venligst, om du selv frygter at blive påvirket negativt på et eller flere af de følgende områder. Svar på skalaen, hvor 0 betyder intet problem og 10 = meget stort problem. Spørgeformuleringer: Se figuren.
Antal svar: 5391
Kilde: YouGov for Tryghedsmålingen. 11 juni - 19. juli 2021

Tre af de nævnte problemer knytter sig til de hjemlige vaner. Den mindste handler om mængden af kød på bordet – et problem, der allerede kendes og håndteres i mange familier og som bl.a. de mange singlehusstande selvfølgelig ikke har. Gennemsnittet er lavt, men det er også meget få, der betragter det som så stort et problem, at de har sat det øverst i pointskalaen – dvs. 8, 9 eller 10.

At andre ser ned på ens livsstil er der heller ikke så mange, der vil gøre til det store problem. Det er dog mere end hver tredje, der har givet det mere end 5 point på 10-punktsskalaen, så negligeres kan det heller ikke. Det er ikke ligefrem noget tegn på overskud at interessere sig meget for, hvad andre tænker om én, så det er måske også et punkt, hvor de færreste *over*driver deres bekymring.

At man skal opgive vaner og leve på en meget anderledes måde, er der mere bid i. Gennemsnittet trækkes ned af de mange, der ikke ser problemet, men 30 pct. af svarpersonerne sætter det i toppen af pointskalaen. Man kunne forestille sig, at modviljen mod at ændre vaner især var fremherskende i den ældre del af befolkningen, men det tyder svarene ikke på. Derimod afspejler det et bredere verdenssyn: Alternativets vælgere scorer 2,2 point i gennemsnit ud af 10 mulige, mens højrefløjspartiernes vælgere scorer 5,3 – og gennemsnittet af alle svarpersoner er 4,2.

Det bekymrer en del flere, at klimaomstillingen kan true deres erhverv eller job. Men ikke særlig meget. I begge tilfælde har kun 18 pct. givet en af de tre topkarakterer her. Det kan spille en rolle for svarene, at 37 pct. som nævnt regner med at klimaomstillingen vil kaste masser af nye job af sig.

Risikoen for øget geografisk skævhed mellem land og by er også et emne i debatten om klimaomstillingen. En undersøgelse fra Landbrug og Fødevarer og Landistrikternes Fællesudvalg har f.eks. vist, at produktionen på landet har et højere klimaaftryk end byerhvervene. Klimaomstillingen kunne dermed tænkes at koste job på landet og bidrage til affolkning[15].

Man kunne på baggrund af denne type bekymring forvente, at byboere vil være mindre bekymrede end landboere for, at klimaomstillingen kan ramme lokalmiljøet. Det er også hvad vi finder, men forskellene er små. Toppunktet findes hos svarpersoner i byer med mellem et og fem tusinde indbyggere, der i gennemsnit har givet problemet 5 point, mens svarpersoner i de fire største byer har givet det 4,2 point – begge grupper er med andre ord tæt på landsgennemsnittet på 4,6 . Det kunne antyde, at svarene måske mere afspejler ideologiske holdninger til geogra-

15 De to organisationer bag undersøgelsen har samtidig bedt Epinion om at spørge et repræsentativt udsnit af , om "man bør indføre en CO2-afgift, selv om den i højere grad rammer landdistrikterne end byerne. " Det er 53 pct. af den voksne befolkning enten"uenige" eller "helt uenige" i, mens kun 14 pct. erklærer sig "enige" eller "helt enige". Se https://lf.dk/aktuelt/nyheder/2020/oktober/CO2-afgift-maa-ikke-foere-til-oeget-regional-ulighed

fiske skævheder og mindre en konkret funderet bekymring for det sted, man bor. Næsthøjeste pointscore drejer sig om levestandarden. 7 pct. synes slet ikke at det er et problem, at de må gå meget ned i levestandard af hensyn til klimaet, som det indirekte postuleres i det følgende spørgsmål. Yderligere 11 pct. ser heller ikke det store problem her. Det gør de fleste andre til gengæld og det bringer gennemsnittet op. 15 pct. af svarpersonerne giver middelkarakteren 5 mens 21 pct. har valgt en af de tre topkarakterer.

Det er med andre ord størsteparten af befolkningen, der forudser at klimaomstillingen vil føre til en (mere eller mindre problematisk) nedgang i deres levestandard. Det gælder også mange, der støtter omstillingen. Hvor meget de er villige til at ofre på klimaomstillingen vender vi tilbage til nedenfor, men tallene tyder på, at en meget presset privatøkonomi mindsker nogle svarpersoners appetit på hurtig klimaomstilling.

Det bliver endnu tydeligere med det sidste problem, der er spurgt til: kan det være svært at få råd til bil efter omstillingen? Vi finder her den højeste gennemsnitsscore af alle og 16 pct. giver dette problem 10 point af 10 mulige og yderligere 14 pct. giver det 8 eller 9 point.

Vi har andetsteds i spørgeskemaet spurgt, om svarpersonerne har bil, og hvor afhængige de i så fald er af den. Svaret er, at hver tredje finder deres bil umulig at undvære. En anden tredjedel føler, at det i hvert fald vil være svært. Den sidste tredjedel ser det ikke som noget større problem at undvære bil (de fleste har da heller ikke nogen). Ser vi på dem, der slet ikke kan undvære bilen, er den gennemsnitlige pointscore 6,9 (mod gennemsnittet for alle på 5,3). I denne gruppe er der i øvrigt også særligt mange, der frygter for en nedgang i levestandarden på grund af klimaet – pointscoren er 5,6 mod gennemsnittets 5,2.

Det er tydeligvis ikke det rene pjat, når folk siger, de er afhængige af bil. Det er virkelig markante udslag, vi finder på spørgsmålet om at have råd til bilen. Det ser ud til at berøre folk dybt, hvis de føler sig truet her.

4. Befolkningens offervilje

Der skal ydes ofre for at få klimaomstillingen til at lykkes. Endda på flere fronter. Nogle må skifte erhverv eller oplever at blive tvunget på pension. Nogle bliver presset økonomisk. Mange kommer til at leve med følgerne af den forestående elektrificering: med transformatorstationer, solcelleparker og vindmøller i horisonten.

Et centralt spørgsmål drejer sig om placeringen af næste generation af vindmøller på landjorden (som antagelig er nødvendig for at holde prisen nede på al den elektricitet, vi skal bruge i fremtiden). Vindindustrien har i en undersøgelse sidste år vist, at 7 ud af 10 er helt eller delvis enige i at udbygningen af landvind skal fortsætte [16].

Men er folk også parate til at have dem "i baghaven" – som det undertiden formuleres med henvisning til den berømte NIMBY-problematik ("Not In My Back Yard".) Tryghedsmålingen spørger her (lidt mere forsigtigt), om der er områder i svarpersonens kommune, hvor der kan opstilles vindmøller. Svarene ses i Figur 7 og vil nok overraske de fleste. Svarene er beregnet under ét for kommuner, der hører naturligt geografisk sammen.

Der er absolut flertal blandt borgerne for at sætte vindmøller op i kommuner, der tilsammen dækker mere end halvdelen af Danmarks samlede areal. Blandt de øvrige kommuner er der et stort relativt flertal *for* – typisk er ca. hver sjette imod. Eneste undtagelse er de typisk tæt bebyggede københavnske omegnskommuner mod nord, syd og vest, hvor et lille flertal er imod. Storbyerne er ikke med på kortet [17].

Det et noget andet billede, end hvis vi havde spurgt til, om kommunen evt. kunne have plads til et atomkraftværk. Og det bekræfter indtrykket af, at befolkningen er parat til at bidrage til klimaomstillingen. Som udgangspunkt og principielt.

16 Analyseinstituttet Wilke for Wind Denmark. Juni 2018

17 Der er et – beskedent – flertal blandt odenseanere, århusianere og aalborgenser, der mener at kommunen har plads til vindmøllebyggeri, mens et ligeledes beskedent flertal af beboerne i Københavns kommune trækker stregen her.

Figur 7 – Medvind

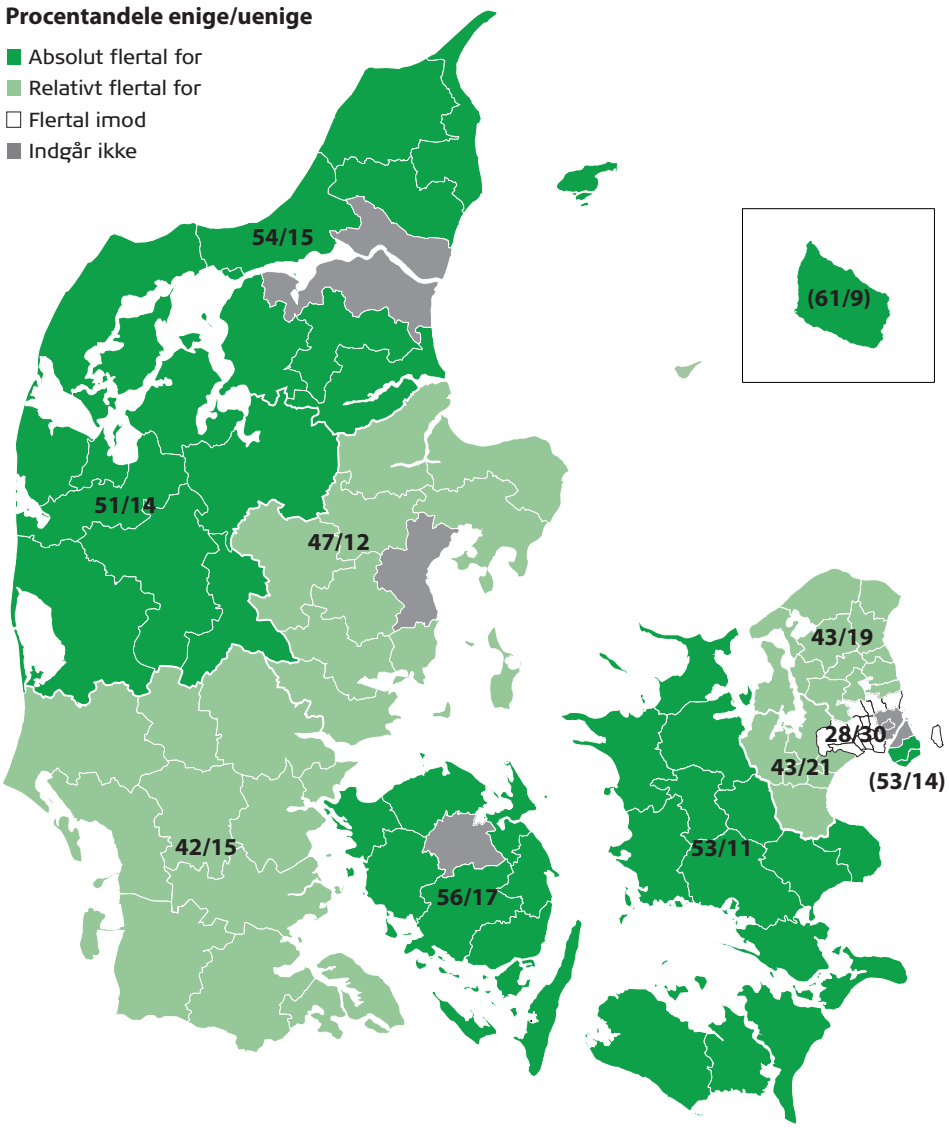

Spørgsmål: Hvor enig eller uenig er du i følgende... Der er områder i min kommune, hvor der godt kan opstilles vindmøller. Inddelingen af kommuner følger den officielle gruppering NUTS3. Antal svar fra kommunerne på Amager (51) og Bornholm (33) er så lave, at tallene er meget statistisk usikre. Antal svarpersoner i alt er 3522

Kilde: YouGov for Tryghedsmålingen. 11 juni - 19. juli 2021

Hvor langt offerviljen rækker i praksis, er en anden sag. I mange kommuner er vindmølleprojekter blevet standset – ofte af små energiske mindretal [18]. Det er naturligvis omvendt gået op for producenterne, at det ikke er nok at købe et areal til vind-

18 "Den lokale modstand mod vindmøller er måske den største forhindring for grøn omstilling overhovedet. Jeg satte mig for at forstå den." Mads Nyvold. Zetland. 2. april 2019

møllepark og hente en tilladelse i Energistyrelsen. Den gode vilje hos flertallet skal ofte underbygges med lokal inddragelse, lokalt medejerskab og andel i indtægterne.

Eksemplet er et af mange, der vidner om befolkningens positive forhåndsindstilling til at at påtage sig klimaomstillingens byrder. F.eks. oplyser 57 pct., at de "inden for de seneste tre år har gjort en indsats, med dét primære formål at reducere dit eget bidrag til den globale udledning af drivhusgasser"[19]. Valgundersøgelsen indikerede, at 50 pct. er villige til at gå ned i levestandard af hensyn til klimaet. Concitos klimabarometer 2020 finder, at 31 pct. er med på at indføre "en målrettet klimaafgift på særligt klimabelastende varer som en del af en grøn skattereform", og at yderligere 42 pct. kan bakke op om forslaget, hvis de kompenseres økonomisk på anden vis.

Tryghedsmålingen 2021 har spurgt lidt mere indirekte til svarpersonernes fornemmelse af den almindelige offervilje.

Figur 8 – Klimaløft i flok

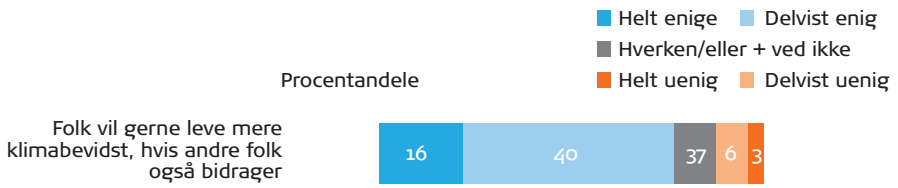

Spørgsmål: Hvor enig eller uenig er du i følgende... (se figuren.) Svar: Helt enig delvist enig, ...
Antal svar: 5391
Kilde: YouGov for Tryghedsmålingen. 11 juni - 19. juli 2021

At folk gerne selv vil bidrage til et godt formål er én ting, men at de også har positiv forventning til andres bidrag, giver også et godt udgangspunkt, når byrderne skal fordeles.

At billedet langt fra er entydigt bliver tydeligere, når man sammenholder de surveys, der er gennemført på området. I en Megafon-undersøgelse sagde 59 pct. nej til flere afgifter på benzin/diesel af hensyn til "den grønne omstilling", 67 pct. sagde nej til en oksekødsafgift på 13 kr. pr. halve kilo, og hele 77 pct. ville ikke være med til at betale 2 kr. mere for en liter mælk[20].

19 Klimabarometeret 2020. Concito.

20 Megafon for Politiken og TV 2. "Politikerne bør gøre mere for klimaet – men kun, hvis vi ikke selv skal betale." Hannestad og Skovgaard Thomsen. Politiken 27. november 2020

En undersøgelse fra Epinion, foretaget samtidigt, viste derimod, at et flertal på 43 pct. gerne vil betale målrettede afgifter på særligt klimabelastende varer, mens 38 pct. ikke vil– 19 pct. var uafklarede. På mere konkrete spørgsmål var stemningen endnu mere positiv: 69 pct. vil støtte, at afgifter gør engangsservice 30 procent dyrere, at der lægges en 20 pct. på flyrejser og 10 pct. på rødt kød og nyt tøj. Derimod vil kun 21 pct. bakke op om en afgift, der får prisen til at sige med 30 pct. på rødt kød, mejeriprodukter, benzin, elektronik og nyt tøj[21].

Det ser ud til i undersøgelserne fra Concito og fra Epinion, at den reelle merudgift for svarpersonen spiller en rolle for svarfordelingen. Det er måske særlig tydeligt i Epinions mere raffinerede spørgedesign, der tester holdningen på forskellige afgiftsniveauer. Når Epinions svarpersoner forholder sig (negativt) til en prisforhøjelse på oksekød på 30 pct., svarer det godt til Megafon-flertallets afvisning af at betale 13 kr. mere pr. halvkilo. Derimod vil svarpersonerne hos Epinion gerne være med til at lægge 10 pct. på rødt kød.

Det er dog næppe hele forklaringen på, at Megafons svarpersoner fremstår så meget mindre offervillige end f.eks. Epinions. Det forklarer f.eks. ikke, at 59 pct. af Megafons svarpersoner afviser *enhver* forhøjelse af benzinafgiften, ej heller at hele 77 pct. siger nej til en grøn afgift på to kr. pr liter mælk. Det kan hænge sammen med, at (nogle) svarpersoner har moralske forbehold for at lægge afgifter på visse varer. De fleste har næppe problemer med, at der lægges store afgifter på engangsservice (EU's nylige forbud mod samme har ikke rejst de helt store protester). Men et forslag om at beskatte børnenes mælk kan vække helt andre følelser.

En anden – måske endnu mere sandsynlig – tolkning er, at det i høj grad er situationen, konteksten, der afgør hvor store bidrag, folk vil acceptere, og altså ikke bare størrelsen af disse bidrag i sig selv:

Kommer forslaget fra nogen, de har tillid til, blev deres egne repræsentanter hørt – eller er det noget, de får trukket ned over hovedet af "yderligtgående klimaforkæmpere"? Er formålet fornuftigt og virker vejen derhen også til at være det? Er forslaget udtryk for en fair fordeling af tab og gevinster? Hvis et bredt flertal af vælgere kan svare ja til spørgsmål som disse, kan selv betydelige ofre fremstå som fuldt acceptable.

21 Epinion ifølge Jørgen Steen Nielsen i Information 28 november 2020. De divergerende resultater kan hænge sammen med spørgeteknikken i de respektive undersøgelser. Man kan f.eks. pege på, at undersøgelsen fra Megafon taler om grøn omstilling, mens de to andre refererer til klimaet. Det er også muligt, at der kan være visse systematiske skævheder i de repræsentative undersøgelser fra de forskellige analysefirmaer – såkaldte "husskævheder" – der kan trække resultaterne i forskellig retning. At det skulle give så store forskelle, er dog ikke troligt.

5. Sammenfatning og perspektiver

Ca. to tredjedele af befolkningen er alvorligt bekymret for klimaudviklingen og bekymringen er udbredt i alle større samfundsgrupper. Ca. en af ti kan betegnes som klima-ubekymret. Et bredt flertal er på forhånd positive over for at ændre vaner og yde ofre, men bekymringen for klimaforandringer er i konkurrence med andre bekymringer, som den ikke automatisk kan regne med at vinde.

Ser man bort fra den del af befolkningen, der (næsten) udelukkende beskæftiger sig med de nære omgivelser peger undersøgelsen på fem fænomener, som er med til at moderere klimabekymringen og offerviljen.

- Bekymringer for job, erhverv og samfundsøkonomi
- Teknologioptimisme
- Ubehaget ved at skifte vaner
- Vanskelig privatøkonomi
- Kravet om social retfærdighed

Bekymringen for at klimaomstillingen skal gå ud over **job og økonomi** fremstår som ret behersket – måske på grund af den gode konjunktur og opbakningen fra erhvervslivets og lønmodtagernes organisationer. Måske fordi mange også har forhåbninger om masser af nye "grønne job". Danske lønmodtagere har oplevet en hel grøn sektor vokse frem siden 1970, og miljøteknologi er rygraden i en række af de mest kendte, danske industrivirksomheder.

Teknologioptimisme appellerer i varierende grad til ca. en tredjedel, men langt fra alle teknologioptimister vil bruge forventningen om tekniske løsninger som argument mod politiske klimaindsatser.

Ubehaget for at skifte vaner er overskrift for en gruppe af bekymringer, der knytter sig til hverdagens liv og kultur. Den er beslægtet med ubehaget for konflikter ved middagsbordet og udskamning fra de mere (klima-)politisk korrekte. Vi skønner, at denne form for ubehag ved omstillingen kan have appel til op imod en tredjedel, men betydningen skal nok ikke overdrives, og den går utvivlsomt begge veje. Nogle går i opposition til det fremherskende "klimatosseri", andre puffes fremad af folkestemningen.

Vanskelig privatøkonomi gør enhver mulig ekstraudgift til en trussel. I undersøgelsen ser det ud til at ca. hver femte er nervøse for, at klimaomstillingen vil koste dem penge, som de ikke har. Denne nervøsitet er navnlig intens hos personer, der har brug for bil (og som kan forudse, at fossiltrukne køretøjer bliver dyrere at køre i).

Kravet om at klimaløsningerne skal være socialt retfærdige er efter alt at dømme den vigtigste af de hurdler, som Danmark skal forbi for at nå det ambitiøse mål om at reducere sit CO2-udslip med 70 pct. i 2030. Kravet lyder særlig hyppigt fra grupper med små indkomster, men reelt er det (som vist i Figur 5) også i høj grad en ideologisk eller værdipolitisk markering med opbakning fra langt flere end dem, der selv har meget i klemme. Kravet om social retfærdighed er ikke særlig veldefineret, og det er heller ikke en særlig venstrefløjsspecialitet. Tværtimod spiller det en væsentlig rolle for klimaskeptikere på højrefløjen. Det ser også ud til at hænge sammen med et krav om (social) balance mellem land og by.

I Figur 9 på næste side har vi underopdelt Figur 4, der opdelte befolkningen efter klimabekymring, så den også viser hvordan de fire grupper stiller sig i forhold til "retfærdighedsspørgsmålet". Groft sagt er personer, der vil tage et større eller mindre hensyn til de laveste indkomster, gjort orange. De, der tillige kræver "almindelige indkomster" friholdt for økonomiske klimabyrder, har den mørkeste nuance. De gule er ikke optaget af fordelingsspørgsmålet – måske fordi de finder, at alle skal bidrage, måske fordi de finder det hele ligegyldigt.

Som det ses, spiller 'social retfærdighed' en rolle for flertallet af de mest klimabekymrede - som i Figur 4. Blandt de bekymrede og de meget bekymrede, som tæller 64 pct. af befolkningen, mener i alt 16 pct., at klimaomstillingen slet ikke må lægge byrder på "almindelige indkomster". Yderligere 16 pct. af de klimabekymrede og 6 pct. af de allermest klimabekymrede tager afstand fra forslaget om, at lade lavindkomsterne betale en del af regningen. Aktører, der ønsker at bremse tempoet i klimaomstillingen, har potentielt et stærkt kort på hånden, hvis de kan overbevise om, at finansieringen "vender den tunge ende nedad".

Figur 9 – Klima- og fordelingsprofil

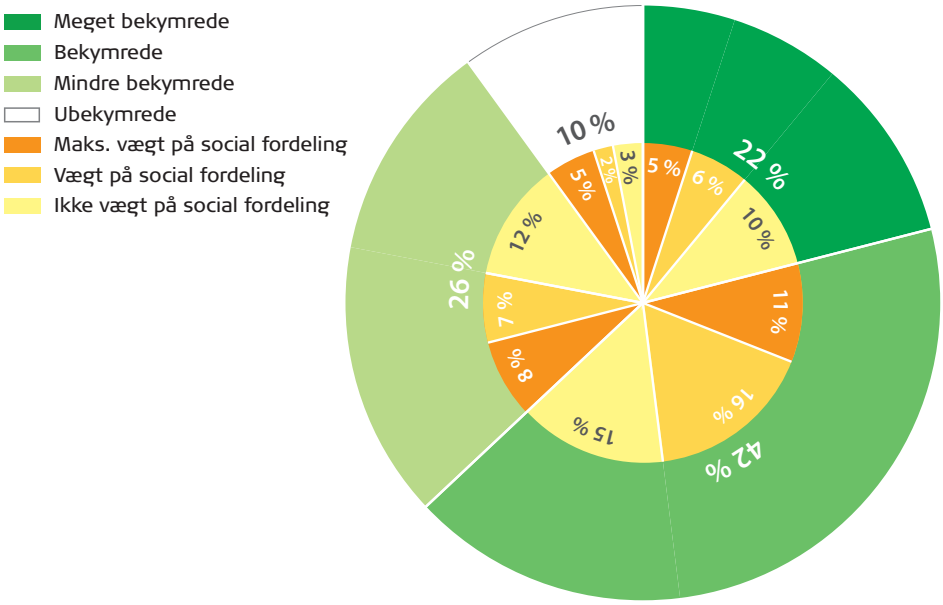

Opdelingen af befolkningen på de grønne felter er identisk med Figur 4. Underopdelingen af de mere og mindre grønne er baseret på deres svar på de to første spørgsmål i Figur 5: hvor vigtigt er det at friholde folk med meget små hhv. almindelige indkomster for øgede klimaudgifter. De mørkorange vil friholde begge grupper, mens de lysorange især vil skåne de mindste indkomster. Antal svarpersoner: 4791.

Skræmmebilledet er Frankrig, hvor venstreorienterede gule veste kom på tværs af den grønne politik (og det generelle moderniseringsprojekt, præsident Macron står i spidsen for). Analyser påpeger, at aktivisterne faktisk ikke gjorde op med en klimabegrundet afgift på benzin, men med det de så som en unfair skattepolitik. Ikke desto mindre har protesterne i manges øjne gjort klimaafgifter til et mineret område, som forsigtige politikere så vidt muligt undgår[22].

22 Se Historiker: "De Gule Veste hjemsøger europæisk klimapolitik. Sådan behøver det ikke at være." Information 25.august 2021.

Kravet om retfærdig fordeling er et vilkår for klimaomstillingen i alle lande[23]. Det vil antageligt være særlig stort i lande, hvor uligheden og mistilliden til hovedstadseliterne er mere udtalt end i Danmark, og hvor man ikke har de danske erfaringer med at bruge miljøkrav til at skabe grønne arbejdspladser. Denne analyse viser dog, at kravet om "social retfærdighed" også er en betydningsfuld ideologisk faktor her.

23 En vigtig international diskussion drejer sig om strategier for at (over-)kompensere lavindkomstgrupper for de kommende klimaudgifter, herunder en gradvist indfaset generel CO2_afgift. EU-Kommissionen har i sit "Fit for 55"-oplæg foreslået at oprette en social klimafond på 72,2 mia. euro, der skal kompensere for socialt skæve virkninger af stigende energipriser. Kommissionen foreslår medlemslande at skyde yderligere 144,4 milliarder euro i fonden.

Bilag 1

Pattern Matrixa. Oblique rotation

	Component		
	1	2	3
Q38a1_1 Der er slet ikke styr på klimaudfordringen internationalt	,779	,145	-,140
Q38a1_2 Store dele af Jorden kan blive ubeboelig, hvis vi ikke får løst klimaproblemet	,756	-,166	,045
Q38a1_3 De kommende generationer får det meget sværere end vi har haft, hvis vi ikke får løst klimaproblemet	,808	-,103	,023
Q38a1_4 Jeg tror, der bliver fundet tekniske løsninger på verdens klimaproblemer i løbet af få år	-,313	,135	,793
Q38a1_5 Folk vil gerne leve mere klimabevidst, hvis andre folk også bidrager	,623	,081	,267
Q38a1_6 Folketinget mangler vilje til at træffe de nødvendige beslutninger for klimaet	,673	-,109	-,040
Q38a1_7 Den grønne omstilling giver masser af job	,366	-,174	,624
q38b_1 Der er områder i min kommune, hvor der godt kan opstilles vindmøller	,261	,036	,334
q38b_2 Udgifter til at nå Danmarks klimamål må ikke gå ud over velfærden for dem, der har mindst	,364	,637	-,105
q38b_3 Folk med almindelige indkomster skal ikke betale højere skatter og afgifter for at nå Danmarks klimamål	,104	,783	-,004
q38b_4 Klimadebatten domineres af yderligtgående klimaforkæmpere	-,132	,733	,058
q38b_5 Indsatsen for at forbedre klimaet må ikke gå så vidt, at den skader erhvervslivets konkurrenceevne	-,210	,742	,168
q38b_6 Ligegyldigt hvad vi gør for klimaet i Danmark, så betyder det ikke noget i det store billede	-,286	,568	-,014
Extraction Method: Principal Component Analysis. Rotation Method: Oblimin with Kaiser Normalization. a. Rotation converged in 9 iterations.			

Tabellen viser de underliggende tankestrukturer bag svarene på en række af undersøgelsens spørgsmål i en såkaldt faktoranalyse. Nærmere bestemt vises styrken af sammenhængen mellem hvert enkelt spørgsmål og den enkelte faktor (de tre søjler), når der kontrolleres for de andre faktorer. Værdier tæt på nul angiver, at der ikke er nogen sammenhæng; værdier mellem 0,5 og 1.0 (eller mellem minus 0,5 og minus 1.0) angiver en stærk sammenhæng.

Om denne undersøgelse

Denne undersøgelse er en del af Tryghedsmåling 2021, der ligesom tidligere Tryghedsmålinger er finansieret af TrygFonden. Undersøgelsen er designet af konsulent Jacob Andersen, professor Jørgen Goul Andersen og forskningschef Anders Hede, TrygFonden. Teksten er formuleret af Jacob Andersen.

Indsamlingen af svar er gennemført af YouGov i perioden 11. juni – 19. juli 2021 via internettet med udgangspunkt i YouGov Panelet i Danmark. Undersøgelsen er gennemført blandt befolkningen i alderen 18+ år. Der er udsendt invitationer via e-mail til personer, der opfylder disse krav i YouGov Panelet. Data er indsamlet så det udgør et repræsentativt udsnit af den danske befolkning med udgangspunkt i målgruppen.

I alt har 6113 respondenter påbegyndt undersøgelsen, hvoraf 5391 har gennemført undersøgelsen. 722 personer har startet undersøgelsen, men har ikke gennemført den. Data er vejet på baggrund af et ideal fra Danmarks Statistik, således at svarene er mest muligt repræsentative for befolkningen med hensyn til køn, alder, bopæls-region og uddannelse.

Denne måling kan som tidligere tryghedsmålinger downloades på **www.tryghed.dk**

TrygFonden

TrygFonden varetager TryghedsGruppens almennyttige arbejde. TryghedsGruppen er hovedejer i forsikringsselskabet Tryg og skaber værdi og tryghed gennem langsigtede investeringer og almennyttige uddelinger.
www.tryghed.dk